

รูปแบบและกลไกการนำองค์ความรู้จากแนวปฏิบัติที่ดีของ กิจกรรมพัฒนาวิชาชีพไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ในรูปแบบการพัฒนาศานศึกษาทั้งระบบในบริบทจังหวัดพะเยา

วิลาวัลย์ โพธิ์ทอง¹ และ วิภาวี ศิริลักษณ์²

¹สาขาเทคโนโลยีการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

²สาขาวัดและประเมินผลการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบและกลไกการนำองค์ความรู้จากแนวปฏิบัติที่ดีของกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพไปใช้ในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งสถานศึกษา และ 2) ศึกษาผลการนำองค์ความรู้จากแนวปฏิบัติที่ดีไปใช้ ด้วยการวิจัยเชิงผสมผสาน ใช้เครื่องมือ 11 ชุด เก็บรวบรวมข้อมูลกับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย 2 โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ แบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะ โดยระยะแรกทำการศึกษากับผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และครู จำนวน 24 คน และระยะที่สองทำการศึกษากับผู้บริหารสถานศึกษาและครูกลุ่มเดิม และนักเรียน จำนวน 395 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และการคำนวณคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบและกลไกการนำองค์ความรู้จากแนวปฏิบัติที่ดีของกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพไปใช้ในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งสถานศึกษา ประกอบด้วย รูปแบบการจัดการเรียนการสอนซึ่งคณะครูเลือกอย่างอิสระจากแนวปฏิบัติที่ดีของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ รูปแบบการบริหาร R A L Model เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ และ 2) ผลการนำองค์ความรู้จากแนวปฏิบัติที่ดีไปใช้พบว่า สมรรถนะทั่วไปของผู้เรียนหลังการใช้รูปแบบและกลไกฯ ของทั้ง 2 โรงเรียน สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบและกลไกฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสมรรถนะของครูและผู้บริหารสถานศึกษาหลังการใช้รูปแบบและกลไกฯ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบและกลไก แนวปฏิบัติที่ดี การพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนาศานศึกษาทั้งระบบ

A Model and Mechanisms for Applying Knowledge Gained from Best Practices in Professional Development Activities to Enhance the Quality of Education for the Whole School System in the Context of Phayao

Wilawan Phothong¹ and Wipawee siriluk²

¹Educational Technology, School of Education, University of Phayao

²Educational Measurement and Evaluation, School of Education, University of Phayao

Abstract

The objectives of this article were 1) to develop a model and mechanisms for applying knowledge gained from best practices in professional development activities to enhance the quality of education for the whole school system; and 2) to study the results of applying knowledge from best practices by using mixed method research. The 11 tools were used to collect data from two target schools that participated in the project voluntarily. There were two phases in this study. First, two school administrators and 24 teachers were involved in the phase. Second, the same group of school administrators and teachers and 395 students participated in this phase. Content analysis, frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and relative gain score were used to analyze the data.

The results of the research were as follows: 1) the model and mechanisms for applying knowledge gained from best practices in professional development activities consisted of instructional management models that were chosen by teachers independently from the guidelines of the Teachers Council of Thailand. In addition, the school administration model, namely the R A L Model management model, was considered an effective model. 2) The results of applying best practice found that the learner's general competence using the model was found to be higher than before using the model with statistical significance at.05 in all schools. The competence of teachers and administrators after using the model was found to be at high and the highest level.

Keywords: Model and Mechanisms, Best Practices, Professional Development, Development of Education for the Whole School System

บทนำ

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นภารกิจหลักภารกิจหนึ่งของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และได้ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษามาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2559 โดยมีความร่วมมือกับองค์กรภาคเอกชน ได้แก่ บริษัทเซฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย และศูนย์ระดับภูมิภาคว่าด้วยสะเต็มศึกษาของซีมีโอ (SEMEO STEM-ED) นอกจากนี้ ยังสร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่แต่ละภูมิภาคทั่วประเทศเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนและยกระดับคุณภาพการศึกษาผ่านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และในปีงบประมาณ 2564-2565 นั้น สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้นำแนวปฏิบัติที่ดีที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ผ่านมา มาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่สถานศึกษาสามารถเข้าไปเรียนรู้ และนำแนวปฏิบัติไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาได้ เป็นการสร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านการจัดการความรู้ ช่วยในการจัดเก็บและแบ่งปันองค์ความรู้เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึง เพื่อการนำไปขยายผลการใช้ต่อไป (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2564)

ทั้งนี้ บริบทของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 นั้นค่อนข้างมีความหลากหลาย นักเรียนส่วนใหญ่เป็นชนเผ่าเย้าหรือเผ่าเย้าที่มีฐานะปานกลาง และมีปัญหาในการสอบ National Test (NT) ด้านภาษา การคำนวณ และการใช้เหตุผล และปัญหาการสอบ O-NET (Ordinary National Educational Test) รวมทั้งปัญหาเรื่องของสมรรถนะของผู้เรียน (คณะครูจากโรงเรียนในจังหวัดพะเยา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2 กันยายน 2564) งานวิจัยนี้จึงได้นำแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ปี 2564 ที่มีชื่อว่า R A L Model ซึ่งเป็นนวัตกรรมการบริหารของโรงเรียนอนุบาลปง (บ้านนาปรัง) จังหวัดพะเยา ที่พัฒนาขึ้นภายใต้บริบทของจังหวัดพะเยามาใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านสมรรถนะ ซึ่งกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ อยู่ภายใต้การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทั้งระบบ (Whole School Approach) เพื่อเป็นการปลูกฝังการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบทั่วทั้งโรงเรียนผ่านนโยบาย การปฏิบัติ กระบวนการขั้นตอนการบริหารทรัพยากรบุคคล สิ่งแวดล้อม ภาวะผู้นำและวัฒนธรรม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงภายในห้องเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการวางแผน พัฒนา ดำเนินการ และประเมินแนวทางการพัฒนาของโรงเรียนทั้งระบบตามความต้องการของโรงเรียนและชุมชน (Partners in Prevention, 2014) ประกอบกับการใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน การแบ่งปันความคิด การพูดคุยวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล การสะท้อนคิดการมองอย่างรอบคอบรอบด้าน (มนตรี แยมกสิกร, 2559) ผสมกับการใช้กระบวนการโค้ชและระบบพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) เพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง จนค้นพบวิธีการแก้ปัญหา

หรือแนวทางในการพัฒนาตนเองอันนำไปสู่การพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพ (Vincent, 2004; กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว และพิชชาดา ประสิทธิ์โชค, 2564) จนนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน รวมถึงสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนของครู และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบและกลไกการนำองค์ความรู้จากแนวปฏิบัติที่ดีของกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพไปใช้ในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลการนำองค์ความรู้จากแนวปฏิบัติที่ดีของกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพไปใช้ในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งสถานศึกษาด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาชาติ

ขอบเขตของการวิจัย

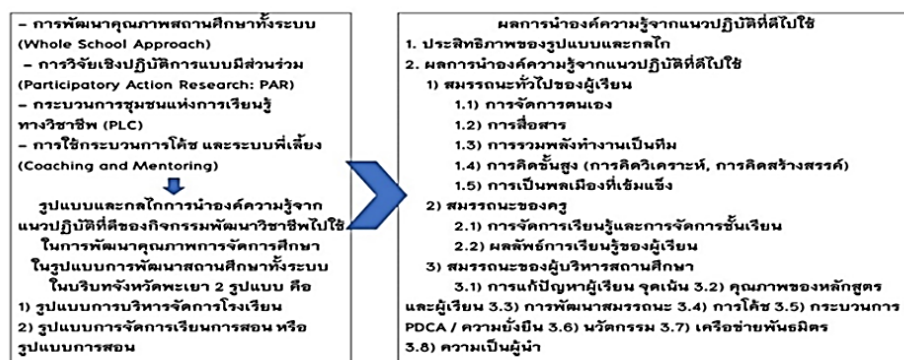
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครู จำนวน 24 คน และนักเรียน จำนวน 395 คน มาจาก 2 โรงเรียนในพื้นที่จังหวัดพะเยา ได้แก่ โรงเรียนสีเลื่อง (นามสมมุติ) ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนสีแดง (นามสมมุติ) ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบและกลไกการนำองค์ความรู้จากแนวปฏิบัติที่ดีไปใช้ในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งสถานศึกษา
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของรูปแบบและกลไก และผลการนำองค์ความรู้จากแนวปฏิบัติที่ดีไปใช้ ประกอบด้วย สมรรถนะทั่วไปของผู้เรียน สมรรถนะของครู และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสานที่ใช้แบบแผนเชิงสำรวจบุกเบิก (Exploratory Design) ซึ่งแบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ระยะ เริ่มต้นด้วยการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เมื่อได้ผลการวิจัยแล้วจึงนำไปกำหนดนิยาม และสร้างเครื่องมือ นำไปสู่การวิจัย ระยะที่ 2 เป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยนำเสนอผลการวิจัยเชิงปริมาณเป็นผลหลักแล้วเสริมด้วยผลจากวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (รัตนะ บัวสนธ์, 2554) โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการ ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีทั้งสิ้น 11 ชุด ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ 5-8 คน ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ชุดที่	รายละเอียดเครื่องมือ
1	ประเด็นการวิเคราะห์บริบท ปัญหาและความต้องการ เป็นแนวทางในการสนทนากลุ่ม มีที่มาจากกระบวนการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทั้งระบบประกอบด้วย 3 ภารกิจหลัก คือ 1) การบริหารจัดการ 2) การจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมการจัดหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร และ 3) ความเชื่อและการสนับสนุนสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และสิ่งต่าง ๆ (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563; WHO, 1998 as cited in Goldberg et al., 2018) <i>คุณภาพเครื่องมือ</i> : IOC ระหว่าง .50-1.00
2	แนวทางการคัดเลือกแนวปฏิบัติที่ดีที่เหมาะสมกับการพัฒนาสถานศึกษาทั้งสถานศึกษา โดยสถาบันอุดมศึกษา เป็นแนวทางในการสนทนากลุ่ม จากการสังเคราะห์องค์ความรู้ KSP Knowledge Bank จากฐานข้อมูลของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2564) <i>คุณภาพเครื่องมือ</i> : IOC ระหว่าง .50-1.00
3	แบบคัดเลือกแนวปฏิบัติที่ดี เป็นแบบประเมินแบบประมาณค่า 4 ระดับ มีที่มาจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ KSP Knowledge Bank จากฐานข้อมูลของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2564) <i>คุณภาพเครื่องมือ</i> : IOC ระหว่าง .50-1.00
4	ประเด็นการอภิปรายกลุ่มเพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและกลไกฯ เป็นแนวทางการอภิปรายโดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ มีที่มาจาก The DeGEval's Standards (DeGEval) ประเทศเยอรมัน (DeGEval-Gesellschaft für Evaluation e.V., 2008) <i>คุณภาพเครื่องมือ</i> : IOC ระหว่าง .50-1.00
5	แบบประเมินสมรรถนะทั่วไปของผู้เรียน (สำหรับครูเพื่อประเมินผู้เรียนระดับปฐมวัย) เป็นแบบประเมินแบบประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งปรับจากกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 (2563) <i>คุณภาพเครื่องมือ</i> : IOC ระหว่าง .50-1.00
6	แบบประเมินสมรรถนะทั่วไปของผู้เรียน (สำหรับครูเพื่อประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น) เป็นแบบประเมินแบบรูปปิด 4 ระดับ เพื่อประเมินสมรรถนะทั่วไปซึ่งยึดสมรรถนะหลักตาม (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ระดับประถมศึกษา <i>คุณภาพเครื่องมือ</i> : IOC ระหว่าง .50-1.00
7	แบบวัดสมรรถนะทั่วไปของผู้เรียน (สำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย) เป็นแบบวัดแบบประมาณค่า สำหรับนักเรียนประเมินตนเอง ซึ่งแปลมาจาก 1. Self-Perceived Communication Competence Scale (SPCC) (McCroskey & McCroskey, 1988)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชุดที่	รายละเอียดเครื่องมือ
7	2. The Self–Control and Self–Management Scale (SCMS) (Mezo, 2008) 3. The Self–Assessed Collaboration Skills Instrument (SACS) (Hinyard et al., 2019) 4. The Global Citizenship Scale (Morais & Ogden, 2011) 5. The high school students' critical thinking skill (Sarigoz, 2012) 6. Runco Ideational Behavior Scale: Thai adaptation (Tep et al., 2021) <i>คุณภาพเครื่องมือ</i> : IOC ระหว่าง .50–1.00 และ Cronbach's alpha = .70
8	แบบประเมินสมรรถนะของครู เป็นแบบประเมินแบบรูปิก 5 ระดับ จากสำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564ก) <i>คุณภาพเครื่องมือ</i> : IOC ระหว่าง .50–1.00 และ Inter–Rater Reliability วงรอบแรก = .21–.92 และวงรอบสุดท้าย = .21–.83
9	แบบประเมินสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบรูปิก 4 ระดับ จากสำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564ข) <i>คุณภาพเครื่องมือ</i> : IOC ระหว่าง .50–1.00
10	คู่มือการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทั้งสถานศึกษาโดยใช้รูปแบบการบริหาร R A L พัฒนาจากแนว ปฏิบัติที่ดีของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา <i>คุณภาพเครื่องมือ</i> : เหมาะสม (Panelist 8 คน)
11	แบบวัดความสุข เป็นแบบวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ จากแบบสำรวจความสุขด้วยตนเอง HAPPINOMETER ฉบับสั้น (ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต และคณะ, 2555)

การรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ปัญหา คัดเลือก และสร้างรูปแบบและกลไก โดยใช้การวิจัย
ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เชิงเทคนิควิธี (Technical Action Research) ซึ่งเป็นการทำวิจัย
ในลักษณะที่เกิดจากบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีประสบการณ์หรือมีอำนาจสูงกว่า ผู้อำนวยการโรงเรียน
จึงค่อนข้างมีบทบาทในการออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหา (นุชนา เหลืองอังกุล, 2557)
ซึ่งงานวิจัยนี้ ผู้บริหารของทั้ง 2 โรงเรียน มีความเห็นว่า โรงเรียนประสบกับปัญหาด้านสมรรถนะ
ของครูและควรยกระดับคุณภาพสถานศึกษาทั้งโรงเรียน จึงได้เข้าร่วมโครงการกับสำนักงาน
เลขาธิการคุรุสภา และโน้มน้าวให้ครูทั้งโรงเรียนตระหนักถึงปัญหาและร่วมมือกันในการยกระดับ
คุณภาพสถานศึกษา โดย**ขั้นเตรียมการ**เป็นการสร้างความสัมพันธ์กับคณะครูในสถานศึกษา
ทั้ง 2 แห่ง เพื่อสำรวจปัญหา ความพร้อมของคณะครู หาแนวทางในการแก้ปัญหา ชี้แจงกระบวนการ
และสะท้อนผลร่วมกัน (สายสมร ศักดิ์คำดวง และคณะ, 2565) ซึ่งคณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล
ด้วยตนเอง (เครื่องมือชุดที่ 1–2) ด้วยการสนทนากลุ่ม เมื่อได้ปัญหาและสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีแล้ว
จึงนำมาสู่**ขั้นตอนการดำเนินการ**โดยการคัดเลือกแนวปฏิบัติที่ดี (เครื่องมือชุดที่ 3) จากนั้น
นำมาขยายร่าง รูปแบบและกลไก และจัดทำเป็นคู่มือ (เครื่องมือชุดที่ 10) ประเมินคุณภาพ
ของรูปแบบและกลไก (เครื่องมือชุดที่ 4) โดยวิธีการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Panelist) จำนวน

8 คน อันเป็นการสะท้อนผลในภาพรวมร่วมกัน และนำมาปรับปรุง จากนั้นจึงวางแผนการนำสู่การปฏิบัติต่อไป ซึ่งระยะที่ 1 นี้เก็บรวบรวมข้อมูลในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564

ระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบและกลไก เป็น**ขั้นการประเมินผล** เป็นการประเมินการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะของผู้เรียนที่เกิดขึ้น โดยคณะผู้วิจัยมอบหมายให้คณะครูทั้ง 2 แห่งนำเครื่องมือชุดที่ 5, 6 และ 7 ไปรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนของตนในสัปดาห์แรกของภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โดยในส่วนของผู้เรียนระดับปฐมวัยและประถมศึกษาตอนต้นจะเป็นแบบประเมินที่ให้ครูประเมินผู้เรียนแต่ละคน ส่วนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จะเป็นแบบวัดที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ตอบด้วยตนเองภายใต้การดูแลของครู หลังจากการใช้รูปแบบและกลไก เสร็จสิ้นจึงขอความร่วมมือให้ผู้เรียนและครูทำแบบประเมินและแบบวัดอีกครั้ง (เครื่องมือชุดที่ 5, 6 และ 7) เพื่อนำผลสมรรถนะทั่วไปของผู้เรียนมาเปรียบเทียบกัน

ในส่วนของการประเมินสมรรถนะของครู เป็นการประเมิน 2 ด้าน คือ ด้านที่ 1 การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัด และด้านที่ 2 ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด โดยให้ทีม PLC ผู้อำนวยการโรงเรียน และอาจารย์มหาวิทยาลัย (ผู้วิจัย) ร่วมกันประเมินการจัดการเรียนการสอนของครู จากนั้นนำมาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนในวงรอบที่ 1 กับวงรอบที่ 3 (เครื่องมือชุดที่ 8) ส่วนการประเมินสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นการประเมินท้ายสุด (เครื่องมือชุดที่ 9) ทั้งนี้ การพิจารณาประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารใช้ผลการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 ประกอบกับผลการประเมินความสุขของครูหลังการนำรูปแบบและกลไก ไปใช้ (เครื่องมือชุดที่ 11) และคะแนนซึ่งสะท้อนจากแบบประเมินและแบบวัดสมรรถนะของผู้เรียน แบบประเมินสมรรถนะของผู้บริหาร และแบบประเมินสมรรถนะของครูได้จากการวิจัยระยะที่ 2 โดยหลังจากการประเมินสมรรถนะเสร็จสิ้นแล้ว จะนำผลมาพิจารณาเพื่อถอดบทเรียนร่วมกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการคำนวณคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาารูปแบบและกลไกการนำองค์ความรู้จากแนวปฏิบัติที่ดีของกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพไปใช้ในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งสถานศึกษา สรุปได้ว่า โรงเรียนสีเสื่อง มีเป้าหมายในการแก้ไขปัญหา 4 กลุ่มเป้าหมาย คือ การอ่านการเขียน การสื่อสาร การคิด และการคำนวณ ส่วนโรงเรียนสีเสื่องมีความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะด้านการกระบวนการคิดวิเคราะห์และด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์ ดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

“AA: พอมองย้อนกลับไปผลสัมฤทธิ์ของ 3 ปีที่ผ่านมาในเรื่องของ NT ป.3 ค่ะ เราก็ยังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่เรากำหนดไว้... ก็คือยังไม่ถึง 3 ปี ยังขึ้น ๆ ลง ๆ ... พอมองถึงคะแนน O-NET ป.6... จะเห็นว่าพอเฉลี่ยรวมของเราก็ก็น่าจะไม่ถึงครึ่ง ยังไม่ถึง 50 ผลสัมฤทธิ์ของเราจึงยังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่เราได้ตั้งไว้...พอมองเรื่องของสมรรถนะที่ต้องการให้เด็กเรามีคือ ทั้ง 6 สมรรถนะ คือ การรับรู้ความสามารถตนเองในการสื่อสาร การควบคุมตนเองและการจัดการตนเอง ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความเป็นพลเมืองโลก ทักษะการคิดวิเคราะห์ ความเป็นนักคิดเชิงสร้างสรรค์” (ผู้อำนวยการโรงเรียนสีเสื่อง)”

“TH1: สมรรถนะการคิดวิเคราะห์ ในรายวิชาคณิตศาสตร์ โดยเฉพาะเรื่องการแก้โจทย์ปัญหา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4” (ครูโรงเรียนสีเสื่อง)

“TH4: สมรรถนะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ในรายวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะการเขียนเรื่องอย่างสร้างสรรค์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” (ครูโรงเรียนสีเสื่อง)

หลังจากคณะผู้วิจัยทราบบริบท ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของนักเรียนแล้ว จึงได้ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาจนได้รูปแบบและกลไก เพื่อเสนอให้คณะครูทั้ง 2 โรงเรียนพิจารณา โดยคณะครูเลือกรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอย่างอิสระตามความเหมาะสมกับบริบทของชั้นเรียน โดยโรงเรียนสีเสื่องเลือกรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ 1) ป.1-ป.2 จัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 2) ป.3-ป.6 ใช้รูปแบบการเรียนการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ 3) ป.4 ใช้รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และ 4) ป.5 ใช้การจัดการเรียนรู้แบบเมอร์คอกซ์ และการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus ส่วนโรงเรียนสีเสื่องเลือกรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ 1) อนุบาล 1-3 จัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการสืบเสาะ 2) กลุ่มสาระภาษาไทยใช้กระบวนการวิเคราะห์ปัญหาด้วย 5W1H และการสอนแบบบันไดทักษะ 4 ขั้น 3) กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ใช้รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 4) กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ใช้ AUTA (รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์) รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการสืบเสาะ 5) กลุ่มสาระสังคมศึกษา สุขศึกษาและพลศึกษา และภาษาอังกฤษ ใช้ AUTA และ 2W3P และ 6) รูปแบบการบริหารสถานศึกษา เลือกใช้รูปแบบการบริหาร R A L ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติที่ดีของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา โดยมีรายละเอียดของรูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 2 รายละเอียดของรูปแบบการบริหาร R A L

แนวปฏิบัติ R A L Model	ผลผลิต
Relationship and network (การสร้างความสัมพันธ์ และเครือข่าย) สร้างความสัมพันธ์ภายใน โดยการจัดประชุมแบบกัลยาณมิตร เพื่อสร้างบรรยากาศแบบเป็นกันเอง	วิสัยทัศน์ เป้าหมายของโรงเรียน
1. ผอ. กำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมาย โดยสื่อสารให้รับทราบโดยพร้อมเพรียงกัน	
2. สร้างความตื่นตัวต่อปัญหาที่ต้องเปลี่ยนแปลงอย่างเร่งด่วนเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งใช้วิธีการวิเคราะห์ผลคะแนน O-Net ของสถานศึกษา ฉบับที่ 3	ผลการวิเคราะห์ ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. คัดเลือกนวัตกรรม แนวปฏิบัติที่ดี หรือรูปแบบการสอน (Instructional Model) เพื่อนำสู่การแก้ปัญหาที่ได้จากผลวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน	ครูแต่ละคนได้ รูปแบบการสอน
4. แจ้งคณะครูให้รับทราบแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนโดยใช้ รูปแบบการบริหาร R A L และกำหนดตัวชี้วัดความสุขและความสำเร็จของโรงเรียน (ระดับความสุข 0.00-24.99 ไม่มีความสุขอย่างยิ่ง, 25.00-49.99 ไม่มีความสุข, 50.00-74.99 มีความสุข, 75.00-100.00 มีความสุขอย่างยิ่ง) สร้างความสัมพันธ์ภายนอก โดย	- ตัวชี้วัดความสุข (คิรินันท์ กิตติสุข สถิต และคณะ, 2555)
1) ประชุมกรรมการสถานศึกษาเพื่อสื่อสารถึงวิสัยทัศน์ และเป้าหมายให้รับทราบ	- ตัวชี้วัด
2) ขอความร่วมมือกับกรรมการสถานศึกษาในการเป็นกระบอกเสียงถึงการบริหารจัดการสถานศึกษา รวมทั้งแนะนำเครือข่ายชุมชน เพื่อเป็นต้นแบบ หรือแลกเปลี่ยนรู้ในสถานศึกษา	ความสำเร็จ - เครือข่ายกับ บุคคลภายนอก
3) สื่อสารกับผู้ปกครอง ถึงการบริหารจัดการโรงเรียน เป็นต้น	
Areas of Practice (พื้นที่การปฏิบัติ) ทำให้เป็นองค์กรแห่งความสุข และความสำเร็จ โดย	สภาพแวดล้อมที่ เอื้อต่อการเรียนรู้
1. การสร้างสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ให้มีความพร้อมอยู่เสมอ	
2. สร้างวัฒนธรรมองค์กรให้เกิดขึ้น โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) คือ Plan Do See แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับที่ 1 เพื่อขับเคลื่อนครูในการยกระดับการจัดการเรียนรู้ โดยการให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ (PLC) และระดับที่ 2 เพื่อขับเคลื่อนผู้บริหาร ในการส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้นำทางวิชาการ	- ทีม PLC ของ โรงเรียน - ทีม PLC ของ ผู้บริหารโรงเรียน
3. ผู้สอนใช้รูปแบบการสอนที่เลือก โดยการเขียนแผนการสอนเพื่อนำมารวมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในทีมและปรับปรุงให้สมบูรณ์ที่สุด จากนั้นใช้แบบประเมินสมรรถนะทั่วไปของผู้เรียน ประเมินผู้เรียนก่อนการจัดการเรียนการสอนตามปฏิทินการเปิดชั้นเรียน และหลังจากใช้รูปแบบการสอนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ใช้แบบวัดสมรรถนะทั่วไปของผู้เรียนฉบับเดิมกับผู้เรียนอีกครั้ง จึงรวบรวมแบบประเมิน/แบบวัด เพื่อสรุป และบันทึกผล	- แผนการจัดการ เรียนการสอน - ปฏิทิน - สรุปผลสมรรถนะ
Leadership (ภาวะผู้นำ) เมื่อใช้ R A L Model ครบ 1 ภาคการศึกษาแล้ว ผอ. จัดประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานของทุกฝ่าย โดยใช้ แบบสะท้อนผล ว่าผลการดำเนินการเป็นเช่นไร ถ้าผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามที่ตั้งไว้ ให้ร่วมกันวิเคราะห์ถึงสาเหตุ แนวทางแก้ไข แต่หากผลการปฏิบัติเป็นไปตามที่ตั้งไว้ ให้ใช้แนวปฏิบัตินี้ให้เป็นวิธีขององค์กร และขยายผลต่อไป	ผลการปฏิบัติทั้ง โรงเรียนตาม ตัวชี้วัดที่ตั้งไว้

จากนั้น จึงจัดการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบและกลไก พร้อมทั้งจัดทำคู่มือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดได้ศึกษา และทำความเข้าใจก่อนนำไปปฏิบัติในชั้นเรียนจริง รวมทั้งได้นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงคู่มือให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมครูทั้ง 2 โรงเรียนมีความสุขอยู่ในระดับมีความสุขถึงมีความสุขอย่างยิ่ง ซึ่งครูทั้ง 2 โรงเรียนมีความสุขในภาพรวมอยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (โรงเรียนสีเหลือง $M = 80.00$, $SD = 9.09$; โรงเรียนสีแดง $M = 75.36$, $SD = 16.82$) สรุปว่า รูปแบบการบริหาร R A L เป็นรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

2. ผลการนำองค์ความรู้จากแนวปฏิบัติที่ดีของกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพไปใช้ในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งสถานศึกษาด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาชาติ มีดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

2.1.1 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะทั่วไปของผู้เรียนระดับชั้นปฐมวัยของโรงเรียนสีเหลือง พบว่า นักเรียนระดับชั้นปฐมวัยมีสมรรถนะทั่วไปสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบฯ ทุกด้าน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะทั่วไประหว่างก่อนและหลังการใช้รูปแบบและกลไก ของผู้เรียนระดับชั้นปฐมวัย โรงเรียนสีเหลือง

สมรรถนะ	ก่อนการใช้		หลังการใช้		t	p
	M	SD	M	SD		
1. ความสามารถในการสื่อสาร	3.36	0.68	4.04	0.64	19.76	.00
2. การควบคุมตนเองและการจัดการตนเอง	3.45	0.72	4.08	0.67	14.82	.00
3. ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.59	0.53	4.28	0.61	15.24	.00
4. ความเป็นพลเมืองโลก	3.83	0.54	4.35	0.51	14.75	.00
5. ทักษะการคิดวิเคราะห์	3.29	0.62	4.18	0.68	20.53	.00
6. ความเป็นนักคิดเชิงสร้างสรรค์	3.18	0.60	3.98	0.62	24.32	.00

2.1.2 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะทั่วไปของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พบว่า นักเรียนโรงเรียนสีเหลือง มีสมรรถนะทั่วไปหลังการใช้รูปแบบและกลไก สูงกว่าก่อนใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน ส่วนนักเรียนโรงเรียนสีแดง มีสมรรถนะทั่วไปด้านการสื่อสาร การรวมพลังทำงานเป็นทีม การคิดขั้นสูง และการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งหลังการใช้รูปแบบและกลไก สูงกว่าก่อนใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะทั่วไประหว่างก่อนและหลังการใช้รูปแบบและกลไกฯ ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

สมรรถนะ	โรงเรียนสีเหลือง						โรงเรียนสีแดง					
	ก่อนการใช้		หลังการใช้		t	p (1-tailed)	ก่อนการใช้		หลังการใช้		t	p
	M	SD	M	SD			M	SD	M	SD		
1. การจัดการตนเอง	2.57	0.61	3.46	0.51	18.00	.00	3.13	0.91	3.21	0.91	1.36	.09
2. การสื่อสาร	2.80	0.89	3.64	0.48	13.89	.00	3.21	0.99	3.39	0.89	2.89	.00
3. การรวมพลังทำงานเป็นทีม	2.72	0.85	3.73	0.45	15.51	.00	3.32	0.90	3.55	0.86	2.69	.01
4. การคิดขั้นสูง	2.65	0.92	3.56	0.53	13.93	.00	3.00	1.07	3.29	0.87	3.46	.00
5. การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	3.06	0.76	3.76	0.43	11.53	.00	3.32	0.74	3.42	0.76	2.09	.02

2.1.3 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะทั่วไปของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พบว่า นักเรียนโรงเรียนสีเหลือง มีสมรรถนะทั่วไปหลังการใช้รูปแบบและกลไกฯ สูงวก่อก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน ส่วนนักเรียนโรงเรียนสีแดงมีเพียงสมรรถนะทั่วไปด้านการรับรู้ความสามารถตนเองในการสื่อสารเท่านั้นที่นักเรียนมีสมรรถนะหลังการใช้รูปแบบและกลไกฯ สูงวก่อก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะทั่วไประหว่างก่อนและหลังการใช้รูปแบบและกลไกฯ ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

สมรรถนะ	โรงเรียนสีเหลือง						โรงเรียนสีแดง					
	ก่อนการใช้		หลังการใช้		t	p (1-tailed)	ก่อนการใช้		หลังการใช้		t	p
	M	SD	M	SD			M	SD	M	SD		
1. การรับรู้ความสามารถตนเองในการสื่อสาร	1.62	0.41	2.95	0.98	13.94	.00	1.49	0.55	1.69	0.53	2.80	.00
2. การควบคุมตนเองและการจัดการตนเอง	3.54	0.83	3.65	0.72	2.11	.02	3.16	0.49	3.34	0.70	1.64	.06
3. ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.06	0.86	3.55	0.75	5.03	.00	2.84	0.54	2.89	0.70	0.40	.34
4. ความเป็นพลเมืองโลก	3.14	0.71	3.50	0.72	5.26	.00	3.07	0.51	3.07	0.57	0.04	.49
5. ทักษะการคิดวิเคราะห์	3.11	0.52	3.72	0.95	7.44	.00	2.97	0.37	2.98	0.63	0.03	.49
6. ความเป็นนักคิดเชิงสร้างสรรค์	2.87	0.50	3.65	1.05	7.75	.00	3.32	0.74	3.38	0.83	0.59	.28

2.2 ด้านการพัฒนาสมรรถนะครู พบว่า โรงเรียนสีแดง ครูมีพัฒนาการในสมรรถนะด้านที่ 1 ทักษะการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนมากที่สุด (ร้อยละ 68.31) รองลงมา คือ โรงเรียนสีเหลือง (ร้อยละ 62.36) ส่วนสมรรถนะด้านที่ 2 ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียนที่มีพัฒนาการมากที่สุด คือ โรงเรียนสีแดง (ร้อยละ 72.88) รองลงมา คือ โรงเรียนสีเหลือง (ร้อยละ 67.04) และเมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่า ครูส่วนใหญ่มีสมรรถนะหลังการใช้รูปแบบและกลไกฯ สูงขึ้นทั้ง 2 ด้าน

2.3 ด้านการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาหลังการใช้รูปแบบและกลไกฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยโรงเรียนที่ผู้บริหารมีสมรรถนะในภาพรวมสูงที่สุด คือ โรงเรียนสีเหลือง ($M = 4.73$, $SD = 0.47$) รองลงมา เป็น โรงเรียนสีแดง ($M = 4.36$, $SD = 0.48$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนา รูปแบบและกลไกการนำองค์ความรู้จากแนวปฏิบัติที่ดีของกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพไปใช้ในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งสถานศึกษา พบว่า ทั้งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและรูปแบบการบริหารที่พัฒนาขึ้นนั้นเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ โดยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ครูเลือกใช้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน เนื้อหาสาระและระดับชั้น ทำให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทั่วไปสูงขึ้น ทั้งอาจเนื่องมาจากการนำคณะครูให้พิจารณาถึงบริบท ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของนักเรียน รวมถึงให้ครูเลือกรูปแบบที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาด้วยตนเองผ่านกระบวนการตั้งเป้าหมายร่วมกันทั้งโรงเรียนตามแนวคิดการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทั้งระบบ (Whole School Approach) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในโรงเรียน (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563) ส่วนรูปแบบการบริหาร R A L นั้น เป็นแนวปฏิบัติที่ดีของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ซึ่งเมื่อพิจารณาองค์ประกอบ พบว่า มีกิจกรรมที่ช่วยให้บรรลุแนวทางการพัฒนาทั้งโรงเรียนครบทั้ง 6 ประการ คือ 1) การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน 2) การพัฒนาภาวะผู้นำและความมุ่งมั่นของทีมบริหาร 3) กลยุทธ์การเรียนรู้ทางวิชาชีพ 4) การพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน 5) การสอนและการเรียนรู้ และ 6) การสนับสนุนสำหรับบุคลากรและผู้เรียน (Partners in Prevention, 2014) ประกอบกับการใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ซึ่งมุ่งให้ความสำคัญกับการสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันด้วยความจริงใจ และเน้นไปที่การสืบสอบเพื่อสะท้อนผลเชิงวิชาชีพ รวมทั้งร่วมกันเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติ (เรวณี ชัยเชาวรัตน์, 2560) ทำให้รูปแบบการบริหาร R A L มีประสิทธิภาพในการใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ครู และผู้บริหารไปพร้อม ๆ กัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อังค์วรา วงษ์รักษา และคณะ (2565) ที่พบว่า การพัฒนาวิชาชีพครูแบบชุมชน

แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสภาซึ่งมีปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ คือ การเห็นความสำคัญและจำเป็นของการพัฒนาวิชาชีพด้วย PLC และการมีบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาร่วมในกระบวนการกำกับติดตามอย่างใกล้ชิดมิตร รวมถึงการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องส่งผลให้วัฒนธรรมองค์กรเปลี่ยนไปในทางบวก ผู้เรียนมีสมรรถนะต่าง ๆ ดีขึ้น และครูมีความสุข สนุกในการทำงานสามารถแก้ปัญหาในชั้นเรียนได้อย่างเป็นระบบ และจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลการวิจัยของ เรวณี ชัยเชาวรัตน์ (2560) ที่ชี้ให้เห็นว่า การนำแนวคิดของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้เป็นกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาครูด้านการออกแบบการเรียนการสอนมีผลทำให้นักศึกษาครูที่เข้าร่วมมีสมรรถนะสูงขึ้นและนักศึกษาเห็นความสำคัญของการออกแบบการเรียนการสอนในระดับมาก เนื่องจาก PLC จะกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสะท้อนคิดที่มุ่งเน้นการร่วมมือกันเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ผลการนำองค์ความรู้จากแนวปฏิบัติที่ดีของกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพไปใช้ในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งสถานศึกษาด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาชาติ พบว่า ทั้ง 2 โรงเรียนมีสมรรถนะผู้เรียน สมรรถนะครู และสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสูงขึ้น และมีแนวโน้มสูงขึ้นเหมือนกันในเกือบทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะลักษณะของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ครูเลือกใช้มีความเหมาะสม ประกอบกับลักษณะของรูปแบบการบริหาร R A L ที่ใช้ 2 แนวคิดหลักในการพัฒนา คือ 1) แนวคิดของกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งได้รับการยอมรับว่า มีความสำคัญต่อการสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นทั้งกับตัวครูและผู้เรียน ดังผลการวิจัยของ อังศุวรา วงษ์รักษา และคณะ (2565) ที่พบว่า การพัฒนาวิชาชีพด้วย PLC ส่งผลกระทบบางอย่างทั้งต่อครู ผู้บริหาร ผู้เรียน และสถานศึกษา ทำให้การแก้ปัญหาในชั้นเรียน เป็นไปอย่างรวดเร็วและเป็นระบบ ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ครูมีความสุข ในการทำงานและสนุกในการพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กติญา บุญสวน (2564) ที่ชี้ให้เห็นว่า การใช้ PLC มีส่วนช่วยในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูชีววิทยา และ 2) แนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนที่ส่งเสริมการขับเคลื่อนจากภายในโรงเรียนทั้งระบบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพต่อเนื่องหรือ SQIP ที่ใช้แนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนเป็นแนวคิดสำคัญที่พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงในมิติของระบบการบริหารจัดการโรงเรียน (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563) ซึ่งอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สมรรถนะของโรงเรียนในภาพรวมสูงขึ้น และปัจจัยอีกประการหนึ่ง คือ การให้สิทธิโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเข้าร่วมรับฟังการเสวนา “แนวปฏิบัติที่ดีจากการสังเคราะห์องค์ความรู้จากฐานข้อมูลของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ปี 2561-2563 กันยายน-ตุลาคม 2564” ซึ่งอาจส่งผลต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาของตนเอง แต่เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะในกลุ่มโรงเรียนที่เข้าร่วม

โครงการด้วยความเต็มใจ ซึ่งครูและผู้บริหาร ได้ใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง จึงอาจทำให้ข้อค้นพบที่แสดงถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จของรูปแบบการบริหาร R A L ยังไม่ชัดเจนนัก หากขยายขอบเขตการศึกษาไปในกลุ่มโรงเรียนอื่น อาจจะมีปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จเพิ่มเติมบางประการอันจะทำให้ผลการวิจัยครอบคลุมและชัดเจนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีบุคลิกภาพเป็นผู้นำทางวิชาการและจริงจังกับการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาทั้งระบบมีส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดผลการใช้รูปแบบการบริหาร R A L ที่ชัดเจน เข้มแข็ง และยั่งยืน จนเกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กรคุณภาพ
2. ผู้บริหารโรงเรียนต้องวางแผนการนำไปใช้อย่างรอบคอบ เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติควบคู่ไปกับการะงานสอนประจำได้อย่างลงตัว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำรูปแบบการบริหาร R A L ไปทดลองใช้ในโรงเรียนที่มีความแตกต่างกัน เพื่อยืนยันความเหมาะสมต่อขนาดโรงเรียนในการนำรูปแบบฯ ไปใช้
2. ควรนำรูปแบบการบริหาร R A L ไปทดลองใช้เปรียบเทียบกับโรงเรียนที่ไม่ได้ใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เพื่อยืนยันว่ารูปแบบการบริหาร R A L นั้น ความสำเร็จเกิดจากการใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- กติญา บุญสวน. (2564). การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูชีววิทยา โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 19(2), 195-211.
- กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว และพิชชาดา ประสิทธิ์โชค. (2564). การโค้ชเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนในการดำเนินโครงการจิตอาสาทำความดีเพื่อสังคม. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*, 22(1), 150-165.
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2563, 19 ธันวาคม). *เอกสารโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รุ่นที่ 2 ปี 2563*.
http://www.ayutthayalocal.go.th/files/com_order_general/2020-12_ea7897d8e55718e.pdf

- นุชวรา เหลืองอังกุล. (2557). การวิจัยเชิงปฏิบัติการและการวิจัยโดยผู้ปฏิบัติงาน (Action Research: AR and Practitioner Research: PR). *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 9, 38-42.
- มนตรี แยมกลีกร. (2559, 27-28 สิงหาคม). ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ: ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงตนเองของครู. ใน *การวิจัยนวัตกรรมการเรียนรู้และการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. การประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2559. ศูนย์ประชุมวายุภักษ์ โรงแรมเซ็นทราศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ*.
- รัตน์ บัณฑิต. (2554). วิธีการวิจัยเชิงผสมผสานทางการศึกษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 2(2), 7-20.
- เรวณี ชัยเชาวรัตน์. (2560). สมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนรู้การสอนของนักศึกษาครูที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. *วารสารครุศาสตร์*, 45(4), 142-163.
- ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต, กาญจนา ตั้งชลทิพย์, สุภรต์ จรัสสิทธิ์, เฉลิมพล สายประเสริฐ, พงดา บุญยศิริ และวรรณภา อารีย์. (2555). *คู่มือการวัดความสุขด้วยตนเอง*. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สายสมร ศักดิ์คำดวง, สุพจน์ ประไพเพชร, สุตสวัสดิ์ ประไพเพชร, วสันต์ แสงเหลา และ ไกศย์ภู เพลินทร์. (2565). การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: แนวทางการประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ปัญญา*, 1(3), 38-52.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564ก, 20 พฤษภาคม). *คู่มือการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู*.
https://otepc.go.th/images/00_YEAR2564/03_PV1/1Mv9-2564.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564ข, 20 พฤษภาคม). *คู่มือการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา*.
https://otepc.go.th/images/00_YEAR2564/03_PV1/2Mv10-2564.pdf
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. (2563, 2 กุมภาพันธ์). *รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับปฐมวัย ปีการศึกษา 2562*. <https://pathum1.go.th/รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับปฐมวัย%20ปี%202562.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2564, 5 สิงหาคม). *การประชุมคณะกรรมการดำเนินงานระบบการบริหารจัดการองค์ความรู้เพื่อพัฒนาความลุ่มลึกทางวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ประจำปี 2564 ครั้งที่ 2/2564 [เอกสารประกอบการประชุม]*, กรุงเทพมหานคร.

- อังค์วรา วงษ์รักษา, ปริญญา มีสุข และ ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ. (2565). ปัจจัยความสำเร็จและผลลัพธ์ในการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา แบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสภา. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 14(2), 245-258.
- DeGEval-Gesellschaft für Evaluation E. V. (2008). (Hg.): Standards für Evaluation, 4. Unveränderte Auflage. Mainz: 10-13.
- Goldberg, J., Sklad, M., Elfrink, T., Schreurs, K., Bohlmeijer, E., & Clarke, A. (2018). Effectiveness of interventions adopting a whole school approach to enhancing social and emotional development: a meta-analysis. *European Journal of Psychology of Education*, 34, 755-782.
- Hinyard, L., Toomey, E., Eliot, K., & Breitbach, A. (2019). Student Perceptions of Collaboration Skills in an Interprofessional Context: Development and Initial Validation of the Self-Assessed Collaboration Skills Instrument. *Evaluation & the Health Profession*, 42(4), 450-472.
- Mezo, P. (2008). The Self-Control and Self-Management Scale (SCMS): Development of an Adaptive Self-Regulatory Coping Skills Instrument. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 31, 83-93.
- McCroskey, J. C., & McCroskey, L. L. (1988, November 22). *Self-Perceived Communication Competence Scale (SPCC)*. https://www.jamescmccroskey.com/measures/communication_competence.htm
- Morais, D. B., & Ogden, A. C. (2011). Initial Development and Validation of the Global Citizenship Scale. *Journal of Studies in International Education*, 15(5), 445-466.
- Partners in Prevention. (2014, September 1). A whole school approach to respectful relationships education. <https://safeandequal.org.au/resources/a-whole-school-approach-to-respectful-relationships-education-in-schools>
- Sarigoz, O. (2012). Assessment of the high school students' critical thinking skill. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 5315-5319.
- Tep, P., Maneewan, S., & Chuathong, S. (2021). Psychometric examination of Runco Ideational Behavior Scale: Thai adaptation. *Psicologia: Reflexão e Crítica*, 34(4), 5315-5319.
- Vincent, L. (2004). *Coaching of meaning: The culture and practice of coaching and team building*. Palgrave Macmillan.